

## Teoria de l'art

2015/2016

Codi: 100538

Crèdits: 6

| Titulació                 | Tipus | Curs | Semestre |
|---------------------------|-------|------|----------|
| 2500239 Història de l'art | FB    | 1    | 1        |

### Professor de contacte

Nom: Miquel Molins Nubiola

Correu electrònic: Miquel.Molins@uab.cat

### Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

### Equip docent

Gerard Vilar Roca

Jessica Patricia Jaques Pi

Andrea Soto Calderón

Marina Hervás Muñoz

Clara Laguillo Abbad

### Equip docent extern a la UAB

Laura Benitez Valero

### Prerequisits

No n'hi ha, de prerequisits, més enllà dels habituals de les assignatures de primer de grau.

### Objectius

Aquesta assignatura coincideix en programa, horaris, avaluació i espai amb la de *Teoria de l'Art*, impartida pel professor Miquel Molins al grau d'Història de l'Art. Això és degut al fet que filosofia i teoria de l'art configuren un continu temàtic i una confluència de territoris acadèmics d'un alt potencial formatiu. Es tracta d'un projecte d'innovació docent en el qual els alumnes del grau de Filosofia i els d'Història de l'art comparteixen una assignatura al seu primer semestre universitari. Els dos professors imparteixen conjuntament cadascuna de les sessions, atenen els alumnes de les dues assignatures indistintament i comparteixen l'avaluació continua de tots els alumnes. Al curs 2015-6 es celebra la segona edició d'aquest format.

L'assignatura està pensada com una introducció, amb l'objectiu de familiaritzar l'alumne amb el vocabulari i els conceptes fonamentals de la Teoria i la Filosofia de l'art. Durant el curs s'analitzaran les principals qüestions o problemes a l'entorn del fet artístic que s'han plantejat els estudiosos, els artistes, els teòrics, els filòsofs o els crítics de l'art.

L'objectiu general de l'assignatura és que l'alumne conegui la intersecció entre l'art i el pensament i, concretament, la capacitat de l'art per a ser un lloc idoni per a aquest, així com la transitivitat entre teoria i pràctica de l'art.

L'assignatura es configura en una ferma correlació amb la pràctica artística i s'afirma com a estètica aplicada.

Els objectius específics de l'assignatura són:

1. Elaboració d'un argumentari i un vocabulari per a comprendre i explicar l'art com a un lloc idoni per al pensament
2. El coneixement dels períodes fonamentals de la confluència entre art i filosofia, així com les afinitats amb altres formes de coneixement
3. La comprensió d'alguns processos creatius de la confluència entre art i filosofia.
4. El coneixement de les tensions principals entre art, ciència i filosofia
5. La comprensió de l'art com lloc un de construcció i destrucció de comunitat
6. Cultiu del sentit estètic de l'alumne com a requeriment per al coneixement i l'obertura del món
7. Primeres configuracions de projectes en estètica aplicada
8. Projecció, si s'escau, dels coneixements de l'assignatura als futurs TFG i a altres recerques i projectes de l'estudiant

## Competències

- Aplicar el domini de l'instrumental crític i metodològic fonamental per comprendre i narrar la història de l'art i per reflexionar sobre la professió de l'historiador de l'art.
- Aplicar metodologies científiques pròpies de la disciplina de la història de l'art
- Demostrar que es coneix la història de les idees artístiques i els principals corrents teòrics que han impulsat la reflexió sobre l'art, el cinema, els seus creadors i el seu públic al llarg de la història.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Expressar coneixements específics sobre l'origen, l'evolució i els diversos camps d'estudi de la història de l'art, així com sobre els temes, el vocabulari i els debats clàssics i actuals de la disciplina.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Reconèixer la problemàtica, el vocabulari i els conceptes fonamentals de la teoria de l'art i del cinema.

## Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar críticament conceptes bàsics de teoria artística i cinematogràfica i la seva evolució al llarg de la història.
2. Analitzar els creadors d'un fenomen artístic en un determinat context cultural.
3. Analitzar els debats clàssics i actuals de la disciplina.
4. Analitzar els receptors d'un fenomen artístic en un determinat context cultural.
5. Analitzar les idees artístiques sobre un fenomen artístic, els seus creadors i els seus receptors en un context cultural determinat.
6. Analitzar les idees artístiques sobre un fenomen artístic en un determinat context cultural.
7. Aplicar els coneixements sobre idees estètiques i teoria de l'art en l'anàlisi de la imatge artística
8. Demostrar el coneixement de metodologies científiques, fonts i teoria de l'art en la lectura, la crítica i la interpretació formal, iconogràfica i simbòlica de qualsevol imatge artística o cinematogràfica
9. Diferenciar les teories artístiques sobre un fenomen artístic, els seus creadors i els seus receptors en un context cultural determinat.
10. Identificar les idees principals i les secundàries i expressar-les amb correcció lingüística
11. Interpretar conceptes fonamentals de teoria artística amb esperit crític.
12. Interpretar i comunicar els continguts d'un text de teoria artística i cinematogràfica.
13. Reconèixer els coneixements metodològics, iconogràfics i de teoria de l'art per fer la lectura d'una imatge artística.
14. Sintetitzar els coneixements sobre l'origen i les transformacions experimentades per la teoria general de l'art i pels diversos camps d'estudi de la disciplina.
15. Treballar en equip, respectant les opinions alienes i dissenyant estratègies de col·laboració.
16. Utilitzar els coneixements de teoria general de l'art en la crítica de la imatge artística.

## Continguts

Els continguts de l'assignatura tenen com a eix vertebrador 7 conceptes: *Relat*, *Aparicions*, *Representació*, *Performativitat*, *Criteri*, *Actors*, *Indisciplina*, *Relats*. El programa es constitueix així de manera circular, començant per Relat i acabant en relats, defensant la pluralitat de la narració per a la filosofia i la teoria de l'art. Cada concepte comporta una o dues lectures breus de textos bàsics per a les temàtiques implicades així com per a la formació futura de l'estudiant.

| SETMANA | Dimarts                                                                                                                | Dijous                                                                                                                   |
|---------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1       |                                                                                                                        | 10 set<br><br>Presentació de l'assignatura<br>i de la xarxa de conceptes                                                 |
| 2       | 15 set<br><br><b>Relat 1</b>                                                                                           | 17 set<br><br><b>Relat 2</b>                                                                                             |
| 3       | 22 set<br><br><b>Relat 3</b><br><br>Seminari de [1]<br><br>RANCIÈRE, J., <i>El maestro ignorante</i> , cap. 1          | 24 set FESTA                                                                                                             |
| 4       | 29 set<br><br><b>PROVA 1: RELAT</b><br><br><b>Aparicions 1</b>                                                         | 1 oct<br><br><b>Aparicions 2</b>                                                                                         |
| 5       | 6 oct<br><br><b>Aparicions 3</b><br><br>Seminari de [2] PLATÓ,<br><i>Banquet</i> 201d-212 b<br><br>(discurs deDiotima) | 8 oct<br><br><b>PROVA 2: APARICIONS</b><br><br><b>Representació 1</b>                                                    |
| 6       | 13 oct<br><br><b>Representació 2</b>                                                                                   | 15 oct<br><br><b>Representació 3</b><br><br>Seminari de [3] DANTO, <i>Las transfiguraciones del lugar común</i> , cap. 1 |

|    |                                                                                       |                                                                   |
|----|---------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------|
| 7  | 20 oct                                                                                | 22 oct                                                            |
|    | <b>Performativitat 1</b>                                                              | <b>Performativitat 2</b>                                          |
| 8  | 27 oct                                                                                | 29 oct                                                            |
|    | <b>Performativitat 3</b>                                                              | <b>PROVA 3:<br/>PERFORMATIVITAT</b>                               |
|    | Seminari de                                                                           |                                                                   |
|    | [4] PLATÓ, <i>Hípias Major</i>                                                        | <b>Criteri 1</b>                                                  |
|    | (Lectura addicional<br>recomanada: Paul Valéry,<br><i>Eupalinos o l'arquitecte</i> ). |                                                                   |
| 9  | 3 nov                                                                                 | 5 nov FESTA MAJOR UAB                                             |
|    | <b>Criteri 2</b>                                                                      | <b>Criteri 3</b>                                                  |
| 10 | 10 nov                                                                                | 12 nov                                                            |
|    | <b>Criteri 3</b>                                                                      | <b>Actors 1</b>                                                   |
|    | Seminari de                                                                           | <b>PROVA 4: CRITERI</b>                                           |
|    | [5] KANT, I., <i>¿Qué es la<br/>Ilustración?</i>                                      |                                                                   |
| 11 | 17 nov                                                                                | 19 nov                                                            |
|    | <b>Actors 2</b>                                                                       | <b>Actors 3</b>                                                   |
|    |                                                                                       | Seminari de                                                       |
|    |                                                                                       | [6] BOURRIAUD, N.,<br><i>Estética relacional</i> (Caps. 1 y<br>6) |
| 12 | 24 nov                                                                                | 26 nov                                                            |
|    | <b>Indisciplina 1</b>                                                                 | <b>Indisciplina 2</b>                                             |
|    | <b>PROVA 5: ACTORS</b>                                                                |                                                                   |
| 13 | 1 des                                                                                 | 3 des                                                             |
|    | <b>Indisciplina 3</b>                                                                 | <b>Relats 1</b>                                                   |
|    | Seminari de                                                                           | <b>PROVA 6: INDISCIPLINA</b>                                      |

[7] PLATÓ, *Banquet*  
189e-193e (Mite de  
l'andrògin)

(Lectura addicional  
recomanada: RANCIÈRE,  
J., *Pensar entre las  
disciplinas*)

|                 |             |                                                                                       |
|-----------------|-------------|---------------------------------------------------------------------------------------|
| 14              | 8 des FESTA | 10 des                                                                                |
| <b>Relats 2</b> |             |                                                                                       |
| 15              | 15 des      | 17 des                                                                                |
| <b>Relats 3</b> |             | <b>PROVA 7: RELATS</b>                                                                |
|                 |             | Seminari de [8] FOUCAULT,<br>M., "¿Qué es un autor?"                                  |
|                 |             | (Lectura addicional<br>recomanada: RANCIÈRE, J.,<br><i>El espectador emancipado</i> ) |
| 16              | 22 des      |                                                                                       |
| Recapitulació   |             |                                                                                       |

## Metodologia

Les activitats autònomes estarn formades bàsicament per la lectura de i treball sobre els textos avaluable.

Les activitats dirigides consten de classes magistrals amb una alta incentivació a la participació, així com a visites a museus i centres artístics recomanats a principis de curs i en l'intent que la praxis discursiva acompanyi una praxis artística segons els procediments de l'estètica aplicada.

Les activitats supervisades estan formades per les contribucions als seminaris i les aportacions a les proves escrites.

## Activitats formatives

| Títol                                | Hores | ECTS | Resultats d'aprenentatge                              |
|--------------------------------------|-------|------|-------------------------------------------------------|
| <b>Tipus: Dirigides</b>              |       |      |                                                       |
| Classe Magistrals                    | 40    | 1,6  | 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 |
| Visites a museus i centres artístics | 13    | 0,52 | 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 |
| <b>Tipus: Supervisades</b>           |       |      |                                                       |
| intervencions a classe               | 29,5  | 1,18 | 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 |
| Treballs orals i escrits             | 30    | 1,2  | 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 |

**Tipus: Autònomes**

|                   |    |     |                                                       |
|-------------------|----|-----|-------------------------------------------------------|
| Lectura de textos | 30 | 1,2 | 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 |
|-------------------|----|-----|-------------------------------------------------------|

**Avaluació****Avaluació**

L'avaluació es realitzarà de manera contínua i evolutiva. Les dates de les proves consten al calendari. S'efectuaran 7 proves, corresponents a cadascun dels conceptes del programa. Les proves es realitzaran durant els 30 primers minuts de la classe (11,45 a 12,15) dels dies assenyalats al calendari.

Els alumnes que no puguin realitzar alguna (-es) de les proves les duran a terme el dia i l'hora de la reavaluació, i respectant les limitacions horàries d'aquesta. Es valorarà positivament el seguiment puntual de les proves. L'alumne tindrà dues notes d'avaluació contínua: la primera de les tres primeres proves (publicada a mitjan novembre) i la segona de la totalitat del curs (publicada el 11 de gener). Les dues notes es comunicaran per correu electrònic al correu institucional dels alumnes.

La reavaluació, amb data i lloc fixats per la Facultat, queda reservada als alumnes que no hagin fet alguna de les proves en el dia indicat al calendari o que hagin suspès l'assignatura.

La nota de l'alumne serà "no avaluable" quan no s'hagi presentat a la totalitat de les proves sigui al dia indicat al calendari sigui el dia de la reavaluació.

Els criteris d'avaluació seran:

1. La selecció correcta dels temes a tractar a l'hora de plantejar les principals qüestions de la filosofia de l'art a partir d'un referent
2. La claredat argumentativa
3. La utilització adient del vocabulari vinculat a l'assignatura
4. La manifestació de la comprensió dels continguts proposats a les sessions teòriques
5. La manifestació de la comprensió dels continguts de les lectures obligatòries
6. La correcció de l'estil d'escriptura
7. La capacitat de discussió amb el grup i sobre els textos.
8. L'audàcia en l'apropiació dels continguts (*sapere aude*)

\_\_\_\_\_  
 \_\_\_\_\_  
 \_\_\_\_\_  
 \_\_\_\_\_  
 \_\_\_\_\_  
 \_\_\_\_\_  
 \_\_\_\_\_  
 \_\_\_\_\_  
 \_\_\_\_\_  
 \_\_\_\_\_

**Activitats d'avaluació**

| Títol                                               | Pes  | Hores | ECTS | Resultats d'aprenentatge                           |
|-----------------------------------------------------|------|-------|------|----------------------------------------------------|
| Contribució als seminaris                           | 20 % | 4     | 0,16 | 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 |
| set proves (una per concepte) escrites de 30 minuts | 80 % | 3,5   | 0,14 | 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16     |

## Bibliografia

### 1. A. Textos avaluables (están penjats del web <esteticauab.org>)

- [1] RANCIÈRE, J., *El maestro ignorante*. Barcelona, Laertes, 2003 (1987) (Cap 1)
- [2] PLATÓ, *Banquet*. Barcelona, Ed. 62. Discurs de Diotima (201d-212 b).
- [3] DANTO, *Las transfiguraciones del lugar común*. Barcelona, Paidós 2002 (Cap. 1).
- [4] PLATÓ, *Hippias Mayor*. Madrid, Gredos. / VALÉRY, P., *Eupalinos o l'arquitecte*. Barcelona, Quaderns Crema (1921).
- [5] KANT, I., ¿Qué es la Ilustración?. Barcelona, Paidós. (1784)
- [6] BOURRIAUD, N., *Estética relacional*. Buenos Aires, Adriana Hidalgo, 2007 (1997) (Caps. 1 y 6).
- [7] PLATÓ, *Banquet*. Barcelona, Ed. 62. [Mite de l'andrògin (189e-193e)] //
- [8] FOUCAULT, M., "¿Qué es un autor?". Barcelona, Paidós (1969) // RANCIÈRE, J. *El espectador emancipado*. Castellón, Ellago ediciones, 2010 (2008).

### B. Bibliografia secundària

ARNHEIM, R., *Arte y percepción visual*, Alianza Forma, Madrid, 2002

BARASCH, Moshe, *Teorías del Arte: De Platón a Winckelmann*, Alianza, Madrid, 1991; *Modern Theories of Art, 1: From Winckelmann to Baudelaire*, New York

University Press, New York, 1990; *Modern Theories of Art, 2: From Impressionism to Kandinsky*, New York University press, New York and London, 1998.

BOZAL, Valeriano, *Historia de las ideas estéticas I i II*, Historia16, Madrid 1998; (ed.), *Historia de las ideas estéticas y de las teorías artísticas contemporáneas*. Visor, Madrid, 1996.

CARROLL, N., *Philosophy of Art*. Routledge, 1999.

CASACUBERTA, D., [Nueve escollos para entender la cultura digital](#)

[Enrahonar: Quaderns de filosofia](#), ISSN 0211-402X, [Nº 32-33. 2001](#), pags. 235-244

DAVIS, s., *The Philosophy of Art*. Blackwell, 2006.

DANTO, Arthur C., *El abuso de la belleza. La estética y el concepto del arte*. Paidós, Barcelona, 2005.

DANTO, A., "La obra de arte y el futuro histórico", *La madonna del futuro*. Paidós, Barcelona, 2003 (2000).

FISHER, E., *La necesidad del arte*. Barcelona, Nexos, 1993 (1959)

GAUT, B. \_LOPES, D. (eds.), *The Routledge Companion to Aesthetics*. Second Edition, Routledge, 2005.

GOMBRICH, E. H., *Breve historia de la cultura*, Ediciones Península, Barcelona, 2004.

GOMBRICH, E. H., *La historia del arte*. Madrid, Phaidon (1950).

GUASCH, Anna Maria (coord.), *La crítica de arte*, Ediciones del Serbal, Barcelona, 2003.

**JAQUES, J., "El sentido estético", *Disturbis* 3**

<[http://www.disturbis.esteticauab.org/Disturbis234/Disturbis\\_3.html](http://www.disturbis.esteticauab.org/Disturbis234/Disturbis_3.html)>

JAUSS, H. R., *Pequeña apología de la experiencia estética*. Barcelona, Paidós, 2002 (1972)

JIMENEZ, M., *¿Qué es la estética?*, Barcelona, Idea Books, 1999.

JIMÉNEZ, J., *Teoría del Arte*, Tecnos, Madrid, 2002.

**KELLY, M., (ed.), *Oxford Encyclopedia of Aesthetics*, 1998. 2a edició, 2014. (Especialment recomanat)**

KIERAN, M., (ed.), *Contemporary Debates in Aesthetics and Philosophy of Art*. Blackwell, 2006.

KRIS, E. i KURZ, O., *La Leyenda del artista*, Ensayos Arte Cátedra, Madrid, 1982.

LAMARQUE, P., - H. OLSEN, H., (eds.), *Aesthetics and the Philosophy of Art. The Analytic Tradition. An Anthology*. Oxford, Blackwell, 2004.

LYNCH, Enrique, *Sobre la belleza*. Anaya, Madrid, 1999.

LEVINSON, J., *Oxford Handbook of Aesthetics*. 2003.

MURRAY, Chris, *Key Writers on art: From Antiquity to the Ninetenth Century*, Routledge, London and new York, 2003; *Pensadores clave sobre el arte: el siglo XX*. Ensayos arte Cátedra, Madrid 2006.

NIETZSCHE, F., *El naixement de la Tragèdia*. Madrid, Alianza Editorial, 1995 (1872).

**RAMIREZ, J.A. *Ecosistema y explosión de las artes*. Anagrama, Barcelona 1994. (Especialment recomanat)**

SHINER, Larry, *La invención del arte*, Paidós Estética 36, Barcelona, 2004.

TATARKIEWICZ, e., *Historia de seis ideas*. Madrid, Taurus, 1987 (1976)

**VALVERDE, J. M., *Breve historia y antología de la estética*, Barcelona, Ariel.**

VILAR, G., *Las razones del arte*. Madrid, Antonio Machado, 2005.

## 1. C. Webs

<http://esteticauab.org/home.html>

[www.disturbis.net](http://www.disturbis.net)

<https://vimeo.com/instituthumanitatsbcn>

[www.museupicasso.bcn.es](http://www.museupicasso.bcn.es)

<http://fundaciomiro-bcn.org>

<http://www.macba.cat>

[www.fundaciotapies.org](http://www.fundaciotapies.org)

[www.museoreinasofia.es](http://www.museoreinasofia.es)

[www.museodelprado.es](http://www.museodelprado.es)

[www.tate.org.uk/modern](http://www.tate.org.uk/modern)

